



Vrije-CLB-Koepel vzw

Anatole Francestraat 119 bus 1 1030 Brussel

Tel.: 02 240 07 50

Fax: 02 240 07 51

E-mail: info@vclb-koepel.be

Werkgroep Christelijke Inspiratie

Project Kansenbevordering

September 2006

Samen groeien naar een kwaliteitsvolle kansenbevorderende werking: een ondersteunend reflectieschema

De werkgroep christelijke inspiratie organiseerde woensdag 21 december 2005 haar eerste bezinningsmoment met als onderwerp 'Werken aan kansenbevordering vanuit een christelijk perspectief'. Voor dit bezinningsmoment werden de bestuursleden van de koepel en de lokale centra, de CLB-directeurs, de personeelsleden van de koepel en de PVOC-leden uitgenodigd.

In het verslagboek¹, dat aan de directies en besturen bezorgd werd, vinden we de inspirerende maar tegelijkertijd ook uitdagende referaten die tijdens deze avond aan bod kwamen. We nodigen u ten eerste uit om dit inspirerend document door te nemen.

De inbreng van de sprekers deed ons nadenken over de wijze waarop wij vanuit onze christelijke visie op mens en maatschappij, een wezenlijke bijdrage kunnen leveren aan meer gelijke onderwijskansen voor kinderen die omwille van kansarmoede, van thuis uit minder kansen hebben.

Hierna vindt u enkele citaten² uit de referaten. De vragen³ die eveneens aan bod kwamen, hebben we samengevoegd en ter verduidelijking soms geherformuleerd.

"...Vanuit onze identiteit worden we steeds opnieuw met die vraag⁴ geconfronteerd: om het verschil te maken, om aandacht te hebben voor de kleinen, de zwakken, om het 'buitengewone' te proberen, ondanks de maatschappelijke structuren en processen die alles in een andere richting stuwen." (p 11 van het verslagboek)

".....Kansenbevordering is maar effectief, kan maar starten na luisteren naar en in dialoog met kansarmen. Echte dialoog geeft je de kans uitdrukking te geven aan je eigen identiteit." (p 17 van het verslagboek)

- Welke opdrachten nemen we op als organisatie? Hebben we eigen klemtonen, invalshoeken en hoe bewaken we de realisatie daarvan?

¹ Werkgroep christelijke inspiratie 'Werken aan kansenbevordering vanuit een christelijk perspectief' 21 december 2005, 19 pagina's

² De citaten zijn cursief gedrukt en werden overgenomen uit het verslagboek. Ze werden verwoord door Mgr. Luc Van Looy, bisschop van Gent en Referendaris voor onderwijs binnen de Bisschoppenconferentie en door Z.E.H. Luk De Geest, Vicaris voor categoriale pastoraal van het bisdom Gent.

³ De vragen toegevoegd aan de stellingen zijn eveneens afkomstig uit het verslagboek. Omdat we ze soms tekstueel aangepast hebben, hebben we deze echter niet cursief afgedrukt.

⁴ Deze vraag verwijst naar de Bergrede waarin Jezus oproept tot meer dan het gewone, p 11 van het verslagboek;

- Kunnen we een basishouding van begrip en respect voor mensen in kansarmoede bevorderen? Geloven we in de mogelijkheden van deze kinderen en jongeren?
- Gaan we in dialoog met de kansarmen en betrekken we de kansarmen in onze werking als volwaardige partners?
- Welke concrete activiteiten kunnen we opzetten waardoor we als CLB het verschil maken?
- Welke concrete stappen kan het CLB zetten om kansenbevordering als rode draad doorheen het gehele CLB-werk te weven?

“...Een tweede bedenking: het decreet bepaalt dat u vraaggestuurd moet werken. Deze stelling⁵ zet daar toch wel wat vraagtekens bij. Ik wil er nog één groot vraagteken bijzetten: ‘vraaggestuurd’ betekent volgens mij dat men in functie van de ‘mainstream’ gaat werken, dat men antwoordt op behoeften van de grootste groep. En bovendien:

- *Welke vragen kan men verwachten van groepen voor wie zelfs lage drempels dikwijls te hoog zijn?*
- *Welke vragen vernemen we van mensen die niet gehoord worden? Van mensen die uitgesloten worden?” (p 10 van het verslagboek)*

“...De voorkeur voor zwakkeren is typisch christelijk.

Het gaat om het zoeken naar, het attent zijn voor, het aandacht hebben voor hen die geen vraag kunnen stellen. (p 17 van het verslagboek)

- Hoe voorkomen we dat door het vraaggestuurde werkingsprincipe de kansarme groepen uit de boot vallen?
- Slagen we er in om ons ondersteuningsaanbod af te stemmen op de noden en zorgen van deze leerlingen, ouders en scholen?
- Op welke wijze brengen we de aandacht voor mensen die in armoede leven ook zichtbaar in de CLB - domeinen.

SLB:

- Hoe remmen we het watervalstelsel af en werken we aan een zalmodel?
- Kunnen we meer allochtonen de weg laten vinden naar de lerarenopleiding?
- Kunnen we stappen zetten tot een meer faire en handelingsgerichte diagnostiek?

L&S:

- Ondersteunen we ook lokale initiatieven die concreet gericht zijn op het ondersteunen van kansarme leerlingen en ouders?
- Kunnen we scholen sensibiliseren om te evolueren van een competitie - en concurrentiemodel naar een expeditiemodel?

PSF:

- Hoe kunnen we meewerken aan een verbetering van het welbevinden en het zelfbeeld van kansarme leerlingen?
- Hoe kunnen we de zorgcoördinatoren en de GOK-verantwoordelijken op school ondersteunen?
- Hoe kunnen we (mee)werken aan het tot stand brengen van een vertrouwensrelatie tussen kansarme ouders en de school?

⁵ Hier wordt verwezen naar een stelling van consultbedrijf Amelior waarbij zij aangeven dat de missie van een organisatie primeert op het klantenperspectief.

PGZ:

- Op welke wijze kan de preventieve gezondheidszorg mee zorg dragen voor het verbeteren van de basiscompetenties van kansarme kinderen en jongeren?

“...we beschikken nu over cijfers in verband met het aantal GOK-leerlingen. De spreiding over scholen is erg verschillend.”

- *Is zo'n spreidingstabel een werkinstrument voor het CLB?*
- *Kunnen we ons aanbod naar scholen diversifiëren als antwoord op deze gegevens?*
- *Kunnen we in het engagement van het CLB naar deze welbepaalde scholen een specifiek aanbod doen van ondersteuning en 'gespecialiseerde' bijstand?*
- *Hebben we criteria om te bepalen welke scholen er in aanmerking komen voor een 'voorkeursbehandeling'?*
- *Is er mogelijkheid voor meer specifieke contracten/afspraken met scholen hierover?.” (p 13 van het verslagboek)*

Deze citaten zijn slechts fragmenten uit een bezielende avond die heel wat stof tot nadenken gaf. Als belangrijke conclusie onthielden we dat deze materie in elk CLB onderwerp van bespreking zou moeten zijn. Om zo'n gesprek te vergemakkelijken reikt het project kansenbevordering, samen met de werkgroep christelijke inspiratie, een reflectieschema aan. Dit reflectieschema omvat een aantal vragen om op centrumniveau een dialoog op te zetten. Het kan een hulpmiddel zijn om geleidelijk aan te groeien tot een gezamenlijke visie en een verdere uitbouw van een kwaliteitsvolle kansenbevorderende werking. Het is een uitnodiging om, als 'vrije' centra, een moment van zelfevaluatie te houden⁶.

Deze aanzet tot zelfreflectie is slechts een startpunt. Werken aan meer kansengelijkheid moet immers een voortdurend aandachtspunt zijn in onze werking. Het vraagt niet enkel techniek maar ook gedrevenheid en betrokkenheid. Het vraagt een roeien tegen de stroom in en het maken van keuzes die niet steeds door iedereen gewaardeerd zullen worden.

Dit thema laat de centra zeker niet onbewogen en op verschillende plaatsen geeft men hieraan reeds uitgebreid aandacht. Dit gebeurt ondermeer door middel van thematische centrumdagen en via interne cellen kansenbevordering. De beginsituaties in de centra zijn dan ook erg verschillend. Het hierna volgend reflectieschema kan ondersteuning bieden in het doorlopen van een opbouwend proces en bij de uitbouw van een lange termijnwerking. Centra die reeds een werking uitbouwden, kunnen in het schema inspiratie vinden om een stand van zaken te maken.

Het schema is zeker niet allesomvattend en uitputtend. Voor ondersteuning en het op maat maken van de aanpak kan men ondersteuning vragen aan de PVOC-begeleiders en aan de begeleiders kansenbevordering van de vrije CLB-koepel-vzw.

In het schema komt eerst de verhouding 'Ik en de wereld van (kans)armoede' aan bod, daarna de rol die ieder van ons heeft *als CLB-medewerker* ('ben ik als CLB-medewerker een bondgenoot van kansarme kinderen en ouders?') en tenslotte vragen we ons af welke rol het CLB-team en het centrum *als organisatie* vervult t.a.v. de kansarmoede-thematiek.

We hopen dat het reflectieschema een hulpmiddel kan zijn voor de centra om verder door te groeien tot organisaties die daadwerkelijk het verschil kunnen maken voor deze ouders en kinderen.

⁶ De klemtonen die in het reflectieschema worden gelegd sluiten ook zeer goed aan bij het nieuwe CLB-profiel.

1. Ik en de wereld van (kans)armoede:

Het doel van dit onderdeel is een aanzet geven tot persoonlijke reflectie van elke CLB – medewerker. We willen hen laten stilstaan bij de leefwereld van mensen die in armoede leven. Omwille van de kloof tussen de wereld van armen en onze leefwereld kunnen we ons moeilijk in hun positie verplaatsen. Nochtans is inzicht in het kluwen waarin deze mensen zich bevinden en inzicht in ons eigen denken noodzakelijk om onze werking efficiënt(er) af te kunnen stemmen op de noden van de doelgroep.

Volgende ondersteunende reflectievragen kunnen hierin behulpzaam zijn. De eigen ervaringen kunnen uitgewisseld worden in kleinere groep.

- Mijn ervaringen met armoede:
 - Heb ik vrienden of kennissen die in een armoedesituatie leven?
 - Welke ervaringen heb ik met gezinnen die in de armoede leven?
 - Waar denk ik aan als er gesproken wordt over gezinnen die in armoede leven?
- Waar kwam ik persoonlijk in mijn leven in contact met uitsluiting en uitsluitingsmechanismen?
- Waar heb ik zelf (onbewust) uitsluiting mee in de hand gewerkt?
- Vind ik het belangrijk om aandacht te geven aan deze kinderen en ouders?
- Wat is mijn motivatie om voor deze kansengroepen te werken?
- Heb ik inzicht in de wereld waarin kansarme ouders en leerlingen leven?
- Wat zijn de gevolgen van kansarmoede in het dagelijkse leven van kinderen?
- Wat zijn de gevolgen voor deze kinderen op maatschappelijk vlak en op het gebied van onderwijs?

2. Ik als CLB-medewerker en kansarmoede

De kansen van kinderen uit gezinnen die in armoede leven zijn beperkt. Hun onderwijsloopbaan is risicovoller en verloopt vaker verstoord. Voor het CLB zijn deze kinderen een prioritaire doelgroep. In dit tweede niveau krijgt elkeen de gelegenheid om de persoonlijke CLB- ervaringen, werking, en visie naar voren te brengen. De inventaris van deze bevindingen zijn ook bruikbaar voor het derde niveau waar we het centrum in zijn totaliteit bespreken.

De eigen ervaringen kunnen uitgewisseld worden in kleinere groep.

- Welke ervaringen heb ik als *CLB-medewerker* met ouders en leerlingen die in armoede leven?
- Waar vind ik inspiratie om me voor deze doelgroepen blijvend in te zetten?
- Ken ik onze kansarme doelgroep?

- Welke vragen krijg ik van deze ouders, leerlingen en scholen?
- Waarvoor kunnen *ouders* die in armoede leven op mij als CLB-medewerker beroep doen? (Wat doe ik nu, wat is wenselijk en dit eventueel te rubriceren op elk van de vier CLB -domeinen)
- Waarvoor kunnen *leerlingen* uit gezinnen die in armoede leven op mij als CLB-medewerker beroep doen? (Wat doe ik nu, wat is wenselijk en dit eventueel te rubriceren op elk van de vier CLB -domeinen)
- Waarvoor kunnen *scholen*, leerkrachten, zorgcoördinatoren, GOK-leerkrachten, leerlingbegeleiders beroep doen op het CLB voor leerlingen uit arme/kansarme gezinnen? (Wat doe ik nu, wat is wenselijk en dit eventueel op elk van de vier CLB -domeinen)
- Wat doe ik al goed? Waar ben en voel ik me sterk in?
- Speelt mijn geloofsovertuiging een rol in mijn bewogenheid tav deze doelgroep?
- Bij het maken van keuzes zullen er prioriteiten moeten gelegd worden. Welke initiatieven, activiteiten vind ik prioritair t.a.v. deze doelgroepen? Wat is haalbaar voor mij?
- Aan welke attitudes, inzichten en vaardigheden wens ik als CLB-medewerker extra aandacht te geven? Welke voorstellen kan ik formuleren ten behoeve van het vormingsplan?

3. *Het team en het centrum als organisatie en kansarmoede*

In dit onderdeel komt de focus te liggen op het CLB als organisatie en op het team. We leggen samen wat in punt 2 aan bod gekomen is, bespreken het huidige aanbod, overleggen mogelijkheden, bespreken hiaten en komen tot gezamenlijke actiepunten en prioriteiten.

Volgende ondersteunende reflectievragen kunnen hierin behulpzaam zijn.

- Welk beeld hebben we over onderwijskansarmoede? Welke ervaringen hebben we met deze thematiek?
- Welke vragen krijgen we en wie stelt ze?
- Welk is ons gezamenlijk CLB-aanbod tav leerlingen, ouders en leerkrachten?
- Wat doen we al goed? Waar zijn we samen sterk in?
- Omhelst ons aanbod de 4 CLB-domeinen?
- Waar vooral situeert de aanpak van onderwijskansarmoede zich in onze huidige werking?
 - curatief;
 - pro-actief/preventief;
 - individueel;
 - individuoverstijgend, groepsgericht;
 - schoolondersteuning;

- Weten we voldoende over de verwachtingen, noden en zorgen van de doelgroep om de 'juiste' keuzes te maken?

Weten we in verband met de samenwerking met kansarme ouders:

- Hoe zij de onderwijssituatie van hun kinderen ervaren?
- Welke verklaringen zij geven in verband met de onderwijsachterstand van hun kinderen?
- Welke probleemvelden zij aanduiden?
- Hoe zij hun rol zien in verband met onderwijs?
- Welke bijdrage zij zelf kunnen leveren om de onderwijskansen van hun kinderen te ondersteunen?
- Welke verwachtingen zij hebben tav de school?
- Welke verwachtingen zij hebben tav ons als CLB?
- Welke ondersteuning zij vragen aan het CLB?
- Of er in onze regio mogelijkheden zijn om hen te betrekken bij het optimaliseren en afstemmen van onze werking op hun behoeften?

Weten we in verband met de samenwerking met kansarme kinderen/jongeren:

- Hoe hun leefsituatie is?
- Hoe zij hun leefsituatie ervaren?
- Hoe zij hun onderwijsloopbaan ervaren?
- Welke toekomstperspectieven zij hebben?
- Welke verwachtingen zij hebben tav de school?
- Welke verwachtingen zij hebben tav het CLB?
- Welke ondersteuning zij concreet vragen aan het CLB?
- Op welke wijze wij hen kunnen betrekken bij het optimaliseren en afstemmen van onze werking op hun noden.

Weten we in verband met de samenwerking met scholen:

- In welke mate de school kansarme kinderen/jongeren in hun populatie heeft?
 - Op welke wijze zij inspeelt op de eigenheid van deze kinderen en hoe zij zorg besteden aan deze leerlingen?
 - Op welke wijze zij communiceren met ouders en leerlingen en op welke wijze zij hen betrekken bij het onderwijsgebeuren?
 - Op welke wijze zij aan kansengelijkheid werken in de school?
 - Hoeveel GOK-leerlingen zij tellen en aan welke thema's zij werken?
 - Welke verwachtingen de school heeft tav de ouders?
 - Welke verwachtingen de school heeft en welke ondersteuning zij wensen van het CLB?
 - Welke aanvullende aspecten we als CLB zelf belangrijk vinden om aan te bieden en te ondersteunen? (verzekerd aanbod)
- Op welke wijze beïnvloedt de christelijke geïnspireerdheid van het centrum onze keuzes en benadering van deze problematiek?
 - Welke initiatieven moeten we nog nemen in verband met de samenwerking met externe actoren?
 - Kennen we lokale verenigingen die actief zijn in verband met kansarmoede en onderwijs?
 - Wat is hun analyse van de onderwijsachterstand ?
 - Welke vragen en verwachtingen hebben zij ten aanzien van het onderwijs?
 - Wat zijn hun verwachtingen en vragen ten aanzien van het CLB?

- Met welke organisaties en op welke wijze kunnen we samenwerken?
- Welke beleidsmatige en organisatorische maatregelen zijn er nodig om de werking gericht af te stemmen op deze doelgroep?
 - Zijn er concrete stappen nodig om de toegankelijkheid van onze werking te versterken? (onthaal, permanentie, bekendmaking)
 - Zijn er stappen nodig om deze thematiek in de teams blijvend onder de aandacht te brengen?
 - Zijn er stappen nodig om randvoorwaarden te creëren om een sterke werking kansenbevordering te realiseren?
- Welke beleidsmatige stappen zijn er nodig om onze CLB werking optimaal af te stemmen op de kansarme doelgroepen?
 - Zijn er stappen nodig om het inrichtend bestuur te informeren en te betrekken in onze zoektocht?
 - Wat verwachten we van een inrichtend bestuur van een 'VRIJ' centrum?
 - Op welke wijze kan het inrichtend bestuur een partner zijn in onze zoektocht en bij het uitzetten van onze krijtlijnen?
 - Op welke wijze kan er een diversiteitsplan inzake personeelsbeleid uitgebouwd worden?
 - Op welke wijze kan het inrichtend bestuur de keuze van het centrum stimuleren en ondersteunen? Welke concrete ondersteuning verwachten we van het CLB-bestuur?
- Aan welke attitudes, inzichten en vaardigheden geven we extra aandacht? Zijn we voldoende geïnformeerd en beschikken we over voldoende materiaal en methodieken om onze werking af te stemmen? Hebben we specifieke vormingsbehoeften en vinden we de vertaling in ons vormingsplan?
- Aan welke initiatieven zullen we prioritair aandacht geven indien keuzes noodzakelijk zijn?

Conclusies en afspraken:

Op de drie niveaus (het individu, de medewerker, het team/ het centrum) kunnen conclusies getrokken worden. De eerste twee niveaus zijn eerder gericht op de groei van de medewerker als persoon en als individuele CLB - medewerker. Op het niveau van het CLB - team/organisatie dienen conclusies getrokken te worden die de visie van het CLB mee bepalen, die aangeven welke taken het CLB zal opnemen, welke prioriteiten men zal leggen en op welke wijze men ook in het vormingsplan aandacht geeft aan deze doelgroep.

De inbreng van de verschillende medewerkers en de resultaten van de groepsbesprekingen worden gesynthetiseerd tot een werknota - *en overlegdocument* waarin concreet aangegeven wordt wat het specifieke CLB - aanbod is t.a.v. de kansarme doelgroepen. Dit document is uiteraard een groeinota. Samen werken aan meer gelijke onderwijskansen voor de zwakste doelgroepen vraagt een voortdurende alertheid, doorzetting en creatieve benadering. Het vraagt een procesmatige aanpak die 'helaas' nooit als af kan beschouwd worden.

BIJLAGE:

Ondersteunende en inspirerende materialen/methodieken:

Mensen die in armoede leven :

- **Vlaams Netwerk** voor verenigingen waar Armen het Woord nemen :
<http://www.vlaams-netwerk-armoede.org/>
- **Welzijnschakels**
www.welzijnszorg.be
Verenigingen waar armen het woord nemen zijn bereid in dialoog te treden met leerkrachten, schoolteams rond het thema onderwijs.
- Een getuigenis van een **ervaringsdeskundige** in de armoede.
- Een getuigenis door **OCMW - medewerker, buurtwerker**, al dan niet in combinatie met mensen die in armoede leven.

Muzische initiatieven:

- **Video “Hoge Ladders”**
Wil vanuit armoedebewegingen naar onderwijs stappen. Er wordt gewerkt rond communicatie tussen ouders en de school en rond de kostprijs van het onderwijs. Initiatief van ‘Kansen in het onderwijs’ van de stad Antwerpen. De video wordt steeds ingeleid door een medewerker van ‘Kansen in het Onderwijs’. Kansen in het Onderwijs (KIO): Lange Gasthuisstraat 29, 2900 Antwerpen
Tel. 03/2013253-0474/943362 pat.kusse@stad.antwerpen.be
- **Video “Armen aan het woord”**
Verschillende leden van verenigingen waar armen het woord nemen getuigen over wat armoede voor hen betekent.
Opgemaakt door Lichtpunt. Duur : 30’ Inleiding door Jan Vrancken U.A.
Video tegen betaling te bestellen via : Lichtpunt@lichtpunt.be
- **Video “ça commence aujourd’hui”**. (117 min. Frankrijk 1999)
In een schooltje in Noord-Frankrijk neemt de directeur het op voor de sociaal zwakke kinderen en hun ouders. Hierdoor komt hij in conflict met het schoolbestuur en de plaatselijke politici.
Indringende maar hoopvolle prent. Goed bruikbaar om te sensibiliseren.
Bij de film hoort ook een filmpedagogisch dossier voor de nabespreking.
Kan ontleend worden bij www.Welzijnszorg.be of www.bevrijdingsfilms.be
- **Video “Scènes op school”**
Werkinstrument van de werkgroep ‘Armoede en Onderwijs’ van de Diocesane Pedagogische begeleidingsdienst Secundair onderwijs, Marialand 31 9000 Gent.
Tel: 09/223.11.25 of ook bij Bellinda Staelens op tel. 0497/26.24.55
bellinda.staelens@skynet.be
Bij deze video hoort een handleiding met daarin tips voor de aanpak van “armoede en onderwijs”.

- Andere **films** met uitgewerkte nabesprekingen :”**Rosetta**” (1999) en “**L’ Enfant**” (2005), beiden van de Belgische kineasten Luc en Jean-Pierre Dardenne en “**Raining Stones** “(1993) van Ken Loach (GB).
- **Woordkunstproject ‘Betalen, tellen...vertellen’**
Kansarme ouders laten in dit woordkunstproject even in hun hart kijken : getuigenissen, gedichten en muziek rond communicatie tussen school en ouders.
Informatie en boekingen : www.welzijn.net

Spelmateriaal:

- **Inleefspel “Uitgespeeld”** (voor jongeren vanaf 14 jaar en volwassenen / duur ongeveer 2 uur nabespreking inbegrepen)
Spel met een grote verscheidenheid aan personages gaande van kansrijk tot kansarm. Elk personage probeert zijn levenssituatie op verschillende domeinen (huisvesting, consumptie, sociale contacten...) te verbeteren. Hierbij ervaart men hoe moeilijk het is om uit de kringloop van de armoede te stappen.
Kan ontleend worden bij regionale dienst van Welzijnszorg www.Welzijnszorg.be of via het Centrum Informatieve Spelen www.spelinfo.be
- “**Eén dag arm**”: **Een simulatiespel** over armoede en uitsluiting aangemaakt door het project 3-Klap in Leuven⁷.

<h3>Achtergrondteksten (selectie):</h3>
--

- VCLB werkgroep christelijke inspiratie, (2005), *Verslagboek bezinningsmoment: ‘Werken aan kansenbevordering vanuit een christelijk perspectief’.*
- Vormingscentrum project Kansenbevordering, schooljaar 2004-2005
Syllabus van de driedaagse nascholing ‘CLB zonder uitsluiting.
- Contactgroep kansenbevordering Limburg (2006), *Samenwerking tussen ouders, jongeren, scholen en CLB: een ‘kansrijke’ uitdaging.*
- Belinda Staelens en Marie-Paule Gavel, Vrij CLB regio Gent, (2006), *‘Wie zoekt die vindt’ Samenwerking tussen school en CLB: een ‘kansrijke’ uitdaging.*
- Jos Cré en Luc Driesmans, (2005) *Gelijke onderwijskansen en kansenbevordering als antwoord op sociale ongelijkheid*, handboek leerlingenbegeleiding 2 Wolters Plantyn
- Jos Cré (redactie) (2006) *Gokken op de toekomst. Het GelijkeOnderwijsKansenbeleid in Vlaanderen.* Wolters Plantyn.

De hiernavolgende teksten zijn via VCLB-intranet te downloaden⁸:

⁷ Informatie via VCLB Leuven

⁸ Inhoudelijke werking => Vormingscentrum => Begeleiding => Projecten => Kansenbevordering

- *De CLB- omkadering voor kansarmoede (GOK) 2006-2009;*
- *GOK in de bijzondere bepalingen suggesties;*
- *Geactualiseerde visietekst: de werking VCLB Kansensbeleving;*
- *Belangrijke websites rond gelijke onderwijskansen en kansensbeleving;*
- *Schoolondersteunend werken rond kansarmoede;*